

12. A darabot 1984-ben a Magyar Állami Operaházban hány fős zenekarral mutatták be?

- 15 fős kamarazenekarral
 35 fős zenekarral
6 fős kamaraegyüttesel

13. Az a boldogság, mely eltölthet minden művészt, aki először érzi, hogy alkotása önmagának is boldogságot okoz. Akkor elfogja a vágy, hogy megossza boldogságát – nemcsak a szüleivel, családjával, barátokkal, más az, egészen más – a szerelmesével. Donizetti komoly tanulmányai mellett titokban egész fiatalon szűk utcácskák fülledt és romlott mélyén adja át magát a szenvedélynek. (Később sajnos ebbe is hal bele.) 30 évesen döbben rá: szerelmes... sohasem volt. Kivel találkozik ekkor?

- Giuseppina Merola, az *Angliai Rosamunda* operájának alt énekesnőjével.

Virginia Vassellivel, későbbi feleségével.

Egy kocsmai kockázáson ólommal preparált kockákkal, csalással elnyerték tőle Mayr mesterétől kapott aranyóráját, itt találkozik egy magát Occupatiának nevező cigánylánnyal, aki erélyes fellépésével visszaszerzi neki legféltettebb kincsét.

14. A XIX. század első harmada igazi nagyipari operagyártással büszkélkedhet. A zeneszerző megjelent egy operaházban, és nagyjából három hét alatt megírta egy operát, majd továbbállt a következő városba. Donizetti is hasonlóképpen tett, és eközben egy rekordot is felállított. A milánói Teatro Cannobiana impresszáriója 1839-ben felkéri őt, hogy írjon egy vígoperát a következő karneváli szezonra. Mennyi idő alatt írja meg és melyik ez a vígopera?

- Két hét alatt és *A csengő*
 20 nap alatt és a *Don Pasquale*
 Nyolc nap alatt és a *Szerelmi bájital*

15. Melyik operában nincsen rataplan kórus?

- Giuseppe Verdi: *A végzet hatalma*
 Giacomo Meyerbeer: *A hugenották*
 Gioachino Rossini: *Korinthosz ostroma*

16. A francia haditengerészet 21. gyalogsági ezrede napjainkban is számos háborús helyszínen jelen van. Hol kerültek bevetésre legutóbb?

- Szíria és Nigéria
 Afganisztán és Mali
 Jemen és Szomália

17. Donizetti egyik operájában sem nyert oly elemi erővel ható zenei megfogalmazást a szerelem boldogsága, a csalódás kétségbeesése és az örület, mint ebben. A fájó lemondás, a szerelemről és az élettől való búcsúzás szívszorító dallamai, az elborult értelem lélegzetfojtó futamai, vad és szépsége trillái; a megbánottság, a kérlelhetetlenség, gyűlölség, a kétségbeesés, az aggódó szeretet, a hűség és a vak engedelmesség tenor, bariton, basszus, koloratúr, mezzoszoprán szölamai, s azok nagyszerű harmóniákban összeolvadó szextettje, amit Toscanini „a század egyik legzseniálisabb zenedrámájának” nevezett. Melyik ez az opera?

- A kegyencnő*
 Lammermoori Lucia
 Rohani Mária

18. Mi/ki a mundér?

- Becsületes, tisztességes ember
 Nagy méretű főzőedény
 Katonai egyenruha

19. Ki az a markotányos?

- Katonai táborban ételt, italt árusító kereskedő.
 A sereget követő, a katonák szórakoztatásáról gondoskodó könnyűvérű, de testes nő.
 Markotány magyar faluból származó. Markotány két település összeolvadásából jött létre, Mart csak nők lakják, Kotányt pedig a fűszerek.

20. A párizsi Opéra-Comique, a francia vígopera műfajának szülőhelye. Melyik évben mutatták be itt 1000. alkalommal a darabot?

- 1899 1926 1908

21. Napóleon sorra verte le az ellene alakuló európai katonai koalíciók hadseregeit. A darab 1805-ben játszódik. Melyik európai fővárost foglalta el ekkor?

- Berlint Rómát Bécsset

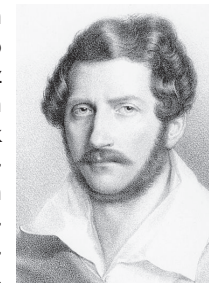
NÉV
ELÉRHETŐSÉG (TELEFONSZÁM ÉS/VAGY E-MAIL-CÍM)
KÓRUS

„Lehetségen hatalmas, felfogóképességem gyors.
Fantáziám lenyűgöző; napcsülés, szívárvány, vihar és
mennydörgés vagyok a zene mennyboltja alatt.”

(Részlet Simon Mayr Donizettinek írt
A kis zeneszerző című kis vígoperájából.)

Donizetti-kvíz AZ EZRED LÁNYA

Donizetti-kvízünk 21 játékos kérdésen keresztül visz még közelebb Gaetano Donizetti életművéhez és hangol rá az esti *Az ezred lánya* előadásra. A három lehetséges válasz közül csak az egyik helyes, amelynek megtalálásához használható saját kútfő, de akár a modern infosztráda is. A legegyszerűbb azonban, ha játékosaink beülnek a nézőtérre, és a kórusok fellépései mellett figyelmesen hallgatják a két műsorvezető konferálásait, mert tőlük is megtudhatnak pár információt. A kitöltött kérdőíveket, kérjük, hogy **2022. január 23-án 17 óráig** dobják be a kijelölt gyűjtődobozba!

A kvízzjátékot helyesen kitöltők között három értékes ajándéksomagot sorsolunk ki.

A helyes válasz előtt található kis négyzetbe tegyen egy x-et!

1. Miért jött divatba a 10 év körüli kisfiúk kasztrálása a XVI. század közepétől?

- Mert úgy vélték, hogy a férfiaknál sokkal szebben szólnak meg a magas hangok, mint a nőknél.
 Mert az egyházi kórusokban ekkor csak férfiak énekelhettek és szükség volt a női szoprán és alt hangokra is.
 A mutálást az ördögtől valónak tartották, ezért a mélyen vallásos családok fiúgyermeküket így akarták megmenteni a gonosz kísértéstől, ami később énekesként – öngazolást adva – sikeressé is tehetette őket.

2. Melyik kasztrált énekessel találkozott még személyesen a fiatal Gaetano Donizetti?

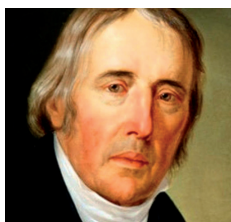
- Alessandro Moreschi
 Carlo Broschi – Farinelli
 Luigi Marchesi

3. Mikor és hol szólal meg Gaetano Donizetti első szerzeménye?

■ 14 évesen, amikor Johann Simon Mayr, első mestere „Il piccolo compositore di Musica” (A kis zeneszerző) című kis vígoperájának legszebb részét – egy finom keringő melódiát –, Gaetano a nyílt színen improvizál.

Egyszer éjfél tájban lopva clavicembalon játszott melódiája, amiért akkor még leszidás és arcclsapás járt a vén felügyelő diáktól, és amit tizenkét évesen Mayr mestere egyik oratóriumában tanuló társával, Antonio Bozióval énekel el.

19 évesen Bolognában, Stanislao Mattei atyánál, ahol az ellenpontozást tanulta. Mayr, szeretett mestere, amikor meglátogatta, tiszteletére írta és adta elő az In Gloria Dei Patria kezdetű e-mollban készült négyzsolamú fúgatanulmányát.

4. Simon Mayr élete főművét, a *La Rosa Bianca e la Rosa Rossa* operáját mutatták be a bolognai Teatro Comunale-ban. A mester odautazott, de az eredeti partitúrát nem sikerült visszakapnia a színház igazgatójától. Emiatt nagyon haragudott, hiszen minden operájának megvolt az eredeti kézírata. Hogyan kárpótolta Donizetti Mayrt?

Mayr megkérte a Liceo Filarmonico titkárát, Malvazzo Ranuzzit, hogy járjon közben a színháznál az ügyében. Donizetti a fiatal ember segítségére sietett. Bár az eredeti kézirat nem került elő, de egy másolatról Donizetti két éjszaka elkészítette a partitúrát mesterének.

Mayrra a francia felvilágosodás eszméi erősen hatottak. Donizetti, látva mestere haragját, kiengesztelésképpen Giacomo Leopardi olasz filozófus költő Zibaldone néven ismert füzetének egy példányát vitte el neki. Mayr karrierje vége felé maga is részt vett a *Jegyzetfüzetek* szerkesztésében.

■ Donizetti háromszor meghallgatta a zeneművet, majd két éjszaka alatt hallás után papírra vetette az egész operapartitúrát, minden hangjegyét, a teljes zenekari, kórus- és szólóbetétet, mindazt, amit Mayr hosszú hónapokig hordozván magában, gyötrő gyönyörűséggel megalkotott.

5. Ki a magas C királya és miért kapta ezt a megtisztelő jelzőt?

José Cura argentin tenor, aki Mexikóvárosban 1994-ben megnyerte a Plácido Domingo's Opera Világversenyt.

■ Luciano Pavarotti *Az ezred lányában* nyújtott szereplésért kapta meg ezt az elismerést.

Max Emanuel Cencic horvát kontratenor, a zágrábi televízióban elénekelt *Éj királynője* koloratúrájáért.

6. Ki volt az a magyar tenor, akivel rádiófelvétel is készült *Az ezred lánya* „Ah, mes amie, quel jour de fête” kezdősorral felcsendülő Tonio áriájából?

Rösler Endre, Kodály kedvenc tenoristája

Pataky Kálmán, a két világháború közötti operajátszások nemzetközileg is az egyik legelismertebb alakja

■ Réti József, az Operaház vezető magánénekes

7. Donizetti is utolérte a besorozás 1820-ban. Katonai behívójában, amelyet minden lombardiai fiatal ember megkapott, aki 1795 és 1799 között született, nem is a hazája szólítja fegyverbe, hanem az osztrák hatóság. Minden íze tiltakozott ellene, de nem volt mit tenni, másnap már Milanóban kellett gyakorlatoznia a német nyelvű altisztek vezényszavaira a kaszárnyaudvaron. Egy hét egy évnek tűnt. Ekkor azonban váratlanul leszerelik, hazaengedik. Mi történt?

Gaetano Donizetti

Az egészségügyi vizsgálat pszichológiai tesztjén megbukik, katonai szolgálatra nem alkalmas bejegyzéssel bocsátják el.

■ Egy jótévedője, talán egy hölgy, a „fiatal zeneszerzők nagy mecénása” segítségével, igen nagy összegű pénzbeli megváltással sikerül felmentést kapnia a szolgálat alól.

A hadsereg vezetőségéhez is eljutottak operai sikerei, így erős nyomás alatt tartja őket az a közvélekedés, hogy Donizetti sikereit megakasztja a katonai behívó és egy igen tehetséges zeneszerző munkássága szakadna így meg.

8. Donizetti a *Grandai Zoraida* operájának római Teatro Argentínában való bemutatóját milyen szörnyű tragédia árnyékolja be?

■ A mór generális szerepében színre lépő fiatal tenor, Americo Sbigoli hangja, az érces hőstenorral, Domenico Donzellivel való versenyre kelő duettjében egyszer csak elcsuklik, vérző torkához kapva összeesik és a színpadon meghal.

A színház belseje fából épült, 696 férőhellyel. Az 1732-ben nyíló színház ekkorra már több felújításon átesett. Donizetti előadásán azonban az öt szinten elhelyezkedő 344 fabódé közül az egyik második emeleti hirtelen a mélybe zuhant és egy embert halálosan megsebesített.

A tragédia 1866 évvel korábban történt ezen a helyen, hiszen itt állt az a kúriaépület, ahol Julius Caesart meggyilkolták. Az előadásra a történetben szereplő Granada királynak és Caesar meggyilkolásának párhuzama vetett baljós árnyakat.

9. Az ezred lánya ősbemutatójára 1840. február 11-én került sor a párizsi Opéra-Comique-ban. Mikor és hol láthatja először a magyar közönség idehaza?

1844-ben a Pesti Nemzeti Színház tűzi műsorára.

■ Már az ősbemutató évében ősszel felcsendül a darab Miskolcon, Kilényi Ede társulatában, a címszerepet Déryné Széppataki Róza játssza.

A Magyar Állami Operaház az 1888/89-es évadban tűzte először műsorára a darabot.

10. Mitől különleges Egressy Béni Donizetti *Az ezred lánya* operaszövegkönyvének fordítása?

■ Azért, mert ez volt az első magyar operaszövegkönyv-fordítás. Egressy a címet magyarította, *Mari, az ezred leánya* címre.

Azért, mert a fordítást megakasztotta a szabadságharc kitörése, amelyben ő maga is részt vett. Kápolnánál meg is sebesült, így a fordítás csak később készülhetett el.

Azért, mert pont abban az évben kapja meg a megtisztelő felkérést a fordításra, amikor a pesti Nemzeti Színházba felveszik mint karénekest.

11. Az ezred lánya olasz változatát – Callisto Bassi fordítása alapján – a milánói Teatro alla Scala 1840. október 3-án mutatja be. Mi volt az érdekessége a bemutatónak?

A *Stuart Mária* bemutatója 1835. december 30-án a címszereplő görcsös szerepakarása miatt katasztrófálisan sikerült, így hat előadás után lekerült a színlapról. Ez egyben azt is jelentette, hogy Donizetti nem számíthatott a továbbiakban évadnyitó előadásokra a Scalában. 1840-ben *Az ezred lánya* jelenti a fordulópontot.

Mikor hírt vette a párizsi opera új igazgatója, Pillet, hogy a francia darabot Milánóban mutatják be, azonnali hatállyal visszahívta a szerzőt Párizsba, hogy tegyen eleget szerződött kötelezettségének, és írja meg második operáját. Így Donizetti az olasz bemutaton nem tudott jelen lenni.

■ Donizetti Párizs számára komponálta ezt a habkönnyű vígjátékot, ami francia földön, francia nyelven aratott sikert. Az itáliai nemzeti büszkeség azonban nem viselte sokáig annak terhét, hogy egy echte olasz komponista alkotása Párizsban sikert arasson. A nagy rivális milánói Scala villámgyorsan reagált, s az olasz nyelvű bemutató alig nyolc hónappal követte a párizsit. Az átdolgozás révén a tiroliakból svájciak lettek, és a szerző az olasz ízlésnek megfelelően a prózai dialógusok helyett is recitativókat komponált.